

מצות ישוב ארץ ישראל - שבת היום הזה

01 מאמר 71-72

3 דברי 6 היתר לשתה הרר אל

וידבר יהוה אל משה בערב מואב
 על ידן ידחו לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם
 כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען: והורשתם את
 כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכבתם ואת
 כל עלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשמידו: והורשתם
 את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת
 אתה: והתחלתם את הארץ בגורל למשפחתכם לרב

2 דברי 6

מצוה רביעית שנשניתו לרשם סדרן אשר נטל ימכרו
 וימנעו למנומנו למכרם ליתקם ויעקב זלם נעזבה ביד זולמיו
 מן כלומם לו לשממם. וזוה סמרו להם (מפשי נג המרין סה) וסורמם
 סה סמרו ויסבמם זה כי לכס נמפי סם סמרו לרשם סוסס והממממם
 סם סמרו.
 כי סממו סכממם מפליגין כס וכיס דרם סרן ישראל ער סממרו
 (סר כס כר וסר כס כר: היג מלכס ססס) סכל סיומל
 ממנס חר כמולל לסרן יסל כעניין כעובד כעובד זרס סממרו
 כי גרסוי כיוס סהסמפס כנחלם ייז לסמל לך סכוד סלכיס למרס
 חולס זס ספלגוס גדולוס סממרו כס סכל סול סממם עשס כזס
 שנשנינו לרשם סמרו ולסכמם כס. סם כן סול סממם עשס לדרומ
 סממין כל יסיד סמנו ולספילו כומ גלום כידוס כחלמוד כמקומם
 סרכס. וכסון ספרי (סס ינע) מעסס כרבי יסורס כן כמירס ור'
 מסיס כן מרס ור' חניס כן סמי ר' יסוסע ור' נמן ססיו יזלמן מולל
 לסרן וסניעו לפלסיס הכרו סם סרן יסמלל חקפו סם עימסס חלגו
 למעוסיסן וקרעו כגדיסס וקרלו סמקרו סה וירססס ויסכמם כס
 וסמרו לעסוס סמרו יסכמם סרן ישראל סקולס כנגד כל סממו
 סממרו:

(נג) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה, על דעתנו זו מצוה עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ וירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בהחלת ה' ואלו יעלה על דעתם ללכת ולכבוש ארץ שנעז או ארץ אשר חולחן ולהחישב שם יעברו על מצוה ה', ומה שהפליגו רבתינו במצוה הישיבה בארץ ישראל ושארם לצאת ממנה, וידעו כמורדת האשה שאינה רוצה לעלות עם כבלה לארץ ישראל, וכן האיש, כבאן כצטורנו כמצוה חז, כי הכתוב חזו היא מצוה עשה, ויחיד המצוה חזו כמקומם רבים, באו ורשו

1 תראה לי כי מה שלא מנאה הרב הוא לפי שמצות ירושת הארץ וישיבתה לא נהגה רק בימי משה ויהושע חזו וכל זמן שלא גלו מארצם אבל אחר שגלו מעל אדמתם אין מצוה זו נוהגת לדורות עד שת בא המשיח כי אדרבה כצטורנו לפי מה שאמרו בסוף בתובות (ק"ט), שלא נמרה באומות ללכת ולכבוש את הארץ בתזקה והוכיחורו מפסוק השבעתי אתכם בגות ירושלם וגו' ודרשו בו שלא יעלו ישראל בחומה.
 ומה שאמ' הרמב"ן שהחכמי אמרו כי כבוש הארץ היא מלחמ' מצו', הנו כאשר לא נהיה משועבדים לאומות. ומה שאמר עוד שהחכמים הפליגו בשבת דירת הארץ, זהו דוקא בזמן שבית המקדש קיים אבל עכשיו אין מצוה לדור בה. וכן פירשו התוס' שם (ק"ט) גבי הוא אומר || לעלות ועוד ראייה שאין בו מצוה ממה שאמרו ג"כ התם כל העולה מכבל לא"י עובר בעשה שנאמר בבלה יובאו ושמה יהיו. ואם היה מצוה בבירת ארץ ישראל בכל הזמנים איך יבא נביא אחרי משה לסתור את דבריו והא אין נביא רשאי לתדש דבר מצוה (סכמ קד. וס"ג, יוסקים רס"ס) וכל שכן לסתור.

4 נתיאן סוסס סס סס סס

5 כמאן ססס

7 יא הלוקח בית בארץ ישראל מן הגוי מותר לו לומר לגוי לכתוב לו סטר בשבת. שאמירה לגוי בשבת אסורה מדבריהם ומשום ישו ארץ ישראל לא נזרו בדבר זה. וכן הלוקח בית מהם כסוריא ססוריא כארץ ישראל לדבר זה:

6 אמר האיש לעלות לארץ ישראל והיא אינה רוצה תצא בלא כתובה. אמרה היא לעלות והוא אינו רוצה יוציא ויתן כתובה. והוא הדין לכל מקום מארץ ישראל עם ירושלם. שהכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין משם והכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין משם:

6 כמליו סססס סס

7 עבד שאמר לעלות לארץ ישראל כופין את רבו לעלות עמו או ימכור אותו למי שיעלוהו לשם. רצה האדון לצאת לחוצה לארץ אינו יכול להוציא את עבדו עד שירצה. ודין זה בכל זמן אפילו בזמן הזה שהארץ ביד עכרים:

7 כמליו ססס

8 כמליו ססס

9 י גדולי החכמים היו מנסקי על חתומי ארץ ישראל ומנסקיין אביה ומתגלגלין על עפרה. וכן הוא אומר כרצו עבדיך את אביה ואת עפרה יחוננו: דא אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עתהו מחולק. שני וכל יאמר שכן חליחי העם יהושכ בה ושוא עין. אפילו הלך בה ארבע אמות וזכה לחיי העולם הבא. וכל הקבור בה נחפז לו, וכאלו המקום שהא בו מצבת כפרה. שני וכפר ארמתו עמו. ובפורענות הוא אומר על אדמה סמאה תמות ואינו דומה קולטתו (ז) מחיים למי שקולטתו לאחד מיתה. ואע"פ כן גדולי החכמים היו מוליקיין את מיתתן לשם צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק: יב לעולם יהו ארס בארץ ישראל אפילו כעיר סרובה גימס ואל יהו כחוצה לארץ ואפילו כעיר סרובה ישראל. סכל הוצא לחוצה לארץ כאלו עובר עין שני כי גייסויו הונס סהסמפס כנחלת ייז לאמר לך עבד אלהים אחרים. ובפורענות הוא יאמר ואל אדמת ישראל לא יבא: סכס סאכיו לצא כדאיה למתה לארץ כר אסור לצאת מכבל רשאי ארציה ססו ככר יסכס יסכס ור'

10) בקריה ה'און
זא רוב

9) אלוהים אלה אלקים

1 והי גראה לומר בדעת הרמב"ם, והטעם
שלא מנה להך מצוה דירשתם אותה הוא מפני
שהיא זהה עם מצות העמדת מלך, אשר כבר
מנאה הרמב"ם, שהביא להלכה את כל דברי
הברייתא הנ"ל [דג' מצוות נצטוו ישראל] בריש
הל' מלכים. ובפשוטו נראה דהעמדת מלך
לאו דוקא הוא, אלא עיקרה של מצוה זו היינו
הקמת ממשלת יהודים, ולא נכתיב במה שאנו
דנים שמה, נעזוב את הממשלה ביד זולתנו.
דאף דפשיטא דמצות עשה דוכתב לו את משנה
התורה הזאת, ולאויז דלא ירבה לו נשים וכו',
לא שייכן אלא לבבא דמלך דוקא, מכ"מ שאז
דיני מלוכה שייכן אפילו לממשלה דימוקרטית
שאינה תחת שלטון מלך.

1 והדבר שאלוהים אמר יש מצוה עכשיו לזה ברי
הרמב"ם או סדר היים כוונתו כוונתו הי קרי דאינה
מצוה בזהו. וזה רוב והטעם פברי הוא מצוה
אבל פשטם שאין זה בזהו מצוה חיובית שעל הגוף
באכזר היה ממילא נמצא שאסור לזהו במלך פשטם
שעזבו על עשה כמו פי שילבש בגד של ד כפופת
בלא ציבית שיש איסור ללבוש כרי שלא יעבד על
עשה דציבית, ולא הוסיף איסור אלא על הדר ברי
שאסור לצאת עם לשון המלך ברימב"ם פיה ממלכים
הי"ט וי"כ והוא אינו איסור לאו תם היה איסור
// גם לאנשי תי"ל לרמב"ם לומר פתם אסור לשון
בתי"ל אצ"כ חק כרי ורעב פשטע דיק לירשבי
א"י יש איסור שאסור חכמים אבל מדר העשה אינה
חיובית אלא כשדר שם מקיים מצוה. והחודשי דארכי
הרבה בריבי רח שבתות כוונתו וי"ח שאינה מצוה
// וחיובית יש דאי להתחשב כשיש של ה"ח בתום
אם יוכל לזהו במצות ותולדות כוונת.

11) שחן אכ"כ ס' תקס"א ס' כ"א

א * הרואה (א) ע"י יתרו א' בתורכנו אומר ע"י קרשך
ה' מרבר וקרע [ע"י פי"ב נקודו מל"ג כפופים ספוק נ"ב
מן מוסים (יהודים) : [י'] :

12) תקבא א מלכין מלך עושבו
מן יתל כח כאלמות
עמלים פליכס פכרי מלכין

13) ס' אלת חמדה
מכ"ס
ב"ק ה'

13) והנה על פי זה יובה לנו בדעת הרמב"ם שסובר
להלכה שמצות ישיבת ארץ ישראל היא דין התורה
וזו קיימת גם בזמן הגלות. ונוטל עלינו לברר מתו
המקור לזה בתורה מאחר שהרמב"ם לא מנאה בתור
מצות עשה וברעת הרמב"ן. והנראה בזה, כי מוצאים
אנו בתורה חיוב הודאה על הארץ בברכת המזון
(ברכות מח:). וברכה זו דאי שאינה קשורה עם
המזון שאכלו, שהרי גם כשאוכלים המזון מחוץ לארץ
חייבים לברך. אלא שהיא ברכה על שהנחילנו הארץ,
וכמו שאמר שם במדרא (מס.) "ארץ דמפקא מווד".
// אלא שהוסמכה לברכת המזון. נמצא שנתחייבנו בתור
מצוה מן התורה להזכיר טובה להשירית על
הנחלת הארץ. ומכלל הן אתה שומע לאו שאסור
להיות כפוי טובה ולזלזל במתנת ה'. וכן מצאנו
בצורה כללית. שהוכיח משה את ישראל על מדת
(כפית טובה ותלה. זאת בהשתלשלות חסא אדם הוא
שון (ע"י ע"ז ה.). ופשוט, שתנאי ראשון להכרת טובה
זו הוא שלא ימאסו בארץ וישמחו בישיבתה. כי הבחור
לו לישיבתו ארצות חוץ לארץ ומעדיפם על ארץ
ישראל, הרי הוא מגלה במעשה שהוא מואס בהנחלת
ה' ואינו מודה ואינו מכיר בסגולותיה המיוחדות אשר
עליהן דיברה תורה ואשר הפליגו בהם חז"ל. ועל דין
זה הוא עושה הודאתו בפיה שמחויב בה מן התורה
כנ"ל, פלסחר. כי איך יתכן לומר שהוא מודה במעלות
הארץ ומודה לה' על נחלה זו, והוא מואס בה בפועל
26 וממאן לשבת בה.

14) ס' כ"א

בסיכום הדבר: מצוה זו מן התורה כלולה בחיוב
ההודאה על הארץ, שממילא מובן שיש לעשות מה
שמראה שאכן אנו מעריכים את המתנה הטובה
שקבלנו, וממילא הישיבה בארץ היא מצוה מן התורה,
אלם לא מכוח מצות עשה כפי הרמב"ן, אלא מהיותה
כלולה בחיוב ברכת הארץ, וכנ"ל.

